

SỬ DỤNG HÌNH ẢNH TRẺ EM TRONG TRUYỀN THÔNG

Dịch từ bài viết: *Through a Glass Darkly*, link: <https://witness.worldpressphoto.org/through-a-glass-darkly-63b85db1d92c>

- Tác giả: Robert Godden, Giám đốc Chiến dịch và Truyền thông tại tổ chức Rights Exposure và Jason Tanner, Người sáng lập tổ chức Human Rights for Journalism.

- Người dịch: Đoàn Bảo Châu

Một số đề nghị cho người thu thập thông tin (phóng viên, phóng viên ảnh, quay phim) khi làm việc thường xuyên với trẻ em

- Tạo mối quan hệ chính thức với một chuyên gia về quyền trẻ em / tổ chức quyền trẻ em và / hoặc luật sư về quyền trẻ em để có thể xin lời khuyên về việc sản xuất và sử dụng hình ảnh trẻ em, đặc biệt là trẻ dễ bị tổn thương và bị lạm dụng;
- Thiết lập và công khai chính sách bảo vệ trẻ em, với sự đóng góp của các chuyên gia về bảo vệ trẻ em và cố vấn pháp luật. Chính sách này cần bao gồm hướng dẫn cho các nhiếp ảnh gia, quay phim làm việc cho các tổ chức phi chính phủ và được xem như một phần trong các quy tắc cạnh tranh về nhiếp ảnh;
- Thiết lập một cơ chế để tự động đưa bất kỳ hình ảnh nào mô tả trẻ em dễ bị tổn thương hoặc lạm dụng đến một nhóm chuyên gia để có ý kiến pháp luật và / hoặc đạo đức nếu hình ảnh đang được xem xét để xuất bản;
- Thành lập cơ chế bao gồm chuyên môn liên quan về các khía cạnh pháp lý và đạo đức trong việc xuất bản hình ảnh của trẻ em dễ bị tổn thương và lạm dụng;
- Đảm bảo các cơ chế được thiết lập và được thực hiện liên quan đến hình ảnh sẽ mang đến lợi ích ưu tiên cho nhất cho trẻ chứ không phải là các quyền lợi khác.

Trong trường hợp có thể, cần có sự đồng ý của trẻ em và người giám hộ của trẻ và sự đồng ý phải được ghi lại.

Xin phép sự đồng ý của trẻ trong sử dụng hình ảnh cho truyền thông

Sự đồng ý nên tạo thành nền tảng cho việc sản xuất và phổ biến hình ảnh của trẻ em, qua đó thể hiện sự tôn trọng và bảo vệ quyền của trẻ trong việc bày tỏ quan điểm, đưa ra thông tin thông tin, sự riêng tư của trẻ và cũng để bảo vệ trẻ khỏi bạo lực và lạm dụng. Trong tất cả những trường hợp khả thi, người lấy thông tin nên xin phép trẻ em và người giám hộ hợp pháp của các em khi thực hiện công việc.

Sự xin phép này cần phải: i) được hiểu; ii) được tự do tiếp nhận; iii) được thông báo; và iv) cụ thể. Khi tìm kiếm sự đồng ý này, bốn yếu tố trên cần được đảm bảo là đã thông báo đầy đủ cho trẻ. Sự đồng ý là một quá trình chủ động và không nên mặc định là đã có sẵn dựa trên các hình thức hợp tác trước đó. Nó cũng không phải là chuyện đến hỏi một lần rồi thôi mà cần được liên tục thực hiện với một đối tượng trẻ hoặc nhiều đối tượng trẻ khác nhau. Sự đồng ý để lấy thông tin (chụp ảnh, quay phim) lần này không có nghĩa là sự đồng ý trong tương lai. Sự đồng ý cho lấy thông tin cũng không phải là mãi mãi và có áp dụng cho tất cả các tình huống và địa điểm.

Sự đồng ý chỉ có thể được coi là đã được tự do cho nếu đưa trẻ tin rằng các em có thể từ chối, có thể có những lựa chọn có ý nghĩa. Lựa chọn này có thể không phải là rõ ràng ngay với trẻ như đối với người lớn, do đó, việc này cần phải được trao đổi rõ ràng với nhau. Người thu thập thông tin cần giúp cho trẻ hiểu được các lợi ích mà trẻ có thể nhận được khi được chụp ảnh/quay phim/phỏng vấn, nói cách khác là quản lý các kì vọng của các em. Làm thế nào một cá nhân hoặc cộng đồng lợi ích từ việc chụp ảnh/quay phim/phỏng vấn không bao giờ có thể được định lượng chính xác. Như vậy, người thu thập thông tin nên nói rõ họ dự định sử dụng hình ảnh như thế nào, chứ không phải là những kết quả có thể nhận thấy cụ thể. Ví dụ, người thu thập thông tin sẽ vi phạm nguyên tắc đạo đức nếu nói với trẻ rằng nếu chụp hình/quay phim/phỏng vấn em đăng báo thì em sẽ nhận được sự hỗ trợ của nhiều người (trong khi thực tế không có ai chắc chắn được việc này).

Bên cạnh đó, việc xin phép sự đồng ý này cũng cần xem xét việc giải thích và cân nhắc những nguy cơ có thể xảy ra trong hợp tác. Việc trao đổi kĩ với trẻ về các rủi ro (cùng với tham khảo ý kiến từ các chuyên gia có liên quan) là điều cần thiết để có thể giúp trẻ đưa ra các quyết định hợp tác hay không. (xem phần "Duty of Care" dưới đây).

Người thu thập thông tin cần giúp trẻ hiểu tại sao chúng lại được chụp ảnh/quay phim/phỏng vấn, kết quả tiềm năng của việc tham gia cũng như khi hình ảnh của chúng được công bố là gì. Để có được sự chấp thuận của trẻ em, điều quan trọng là phải hiểu rằng kỹ năng nhận thức và giao tiếp của một đứa trẻ khác với người lớn. Điều quan trọng là phải đánh giá những kỹ năng này, bao gồm cả sự trưởng thành và khả năng đưa ra quyết định của trẻ để xác định việc tìm kiếm sự đồng ý này quan trọng đến mức nào. Cần lưu ý rằng không nên chỉ sử dụng yếu tố tuổi tác để xác định khả năng đồng ý của trẻ. Các yếu tố khác ảnh hưởng đến sự trưởng thành nên được xem xét và quyết định trên từng trường hợp cụ thể, ví dụ hoàn cảnh gia đình, hoàn cảnh đặc biệt của trẻ...

Các văn bản xin phép sự đồng ý cần thể hiện và giải thích các yếu tố nói trên với trẻ hoặc người giám hộ bằng ngôn ngữ đơn giản, ngữ pháp rõ ràng như sau:

- Thông tin rõ ràng của người thu thập thông tin (nhiếp ảnh gia/nhà báo/quay phim), cùng với một giải thích ngắn gọn về nhiệm vụ của bạn và của tổ chức [6];
- Mục đích của việc thu thập / phỏng vấn / chụp ảnh/ quay phim thông tin và sử dụng thông tin thu thập được;
- Chi tiết về những rủi ro tiềm ẩn đối với việc tham gia vào tiến trình;
- Ý nghĩa của việc giữ bí mật và cách áp dụng với sự nhấn mạnh đặc biệt là người phỏng vấn / chụp ảnh/ quay phim có thể yêu cầu bất kỳ thông tin nào tiết lộ danh tính của mình để được giữ bí mật;
- Thông tin liên lạc để người tham gia có thể liên lạc với người thu thập thông tin;
- Chi tiết về thời gian thông tin sẽ được sử dụng, và làm thế nào và ở đâu nó sẽ được giữ (lưu trữ);
- Nhắc nhở rằng người tham gia có thể ngừng tham gia vào bất kỳ lúc nào và yêu cầu hủy bỏ thông tin và hình ảnh / video của họ, bất cứ khi nào có thể.
- Sự đồng ý nghĩa là sự chấp thuận của người tham gia về thông tin, hình ảnh, video và âm thanh sẽ được sử dụng như được giải thích. Sự đồng ý có thể được đưa ra có hoặc không có giới hạn.

Do đó, phải xác định xem có thể sử dụng toàn bộ bản tuyên bố / loạt ảnh, bao gồm danh tính của người tham gia hay liệu thông tin có thể được sử dụng với điều kiện là danh tính của người tham gia được giữ kín. Người tham gia có thể coi một phần của lời khai / hình ảnh của mình là bí mật, và những người khác không; điều này cũng nên được làm rõ và ghi lại.

Trách nhiệm của người thu thập thông tin

- Sự đồng ý của trẻ nên bao gồm sự hiểu biết của trẻ về bất kỳ rủi ro nào liên quan đến việc được chụp ảnh/quay phim và khi các hình ảnh này được công bố. Thậm chí nếu người thu thập thông tin thấy rằng đứa trẻ và / hoặc người giám hộ của họ hiểu những rủi ro liên quan và vẫn đồng ý chấp thuận, người thu thập thông tin cũng không được chuyển giao trách nhiệm về nguy cơ đối với đứa trẻ. Nguy cơ bị tổn thương của đứa trẻ sẽ cao hay thấp tùy theo hoàn cảnh của từng em. Trẻ em là người lao động, trẻ mồ côi, vô gia cư, hoặc trong các cơ sở / nơi tạm giam có thể phải đối mặt với những rủi ro cao hơn. Ngoài ra, các vấn đề về giới, xung đột vũ trang, bạo lực xã hội và đói nghèo có thể làm tăng nguy cơ của trẻ và khả năng tiếp cận cơ chế bảo vệ. Khi đánh giá rủi ro, người thu thập thông tin nên tham khảo ý kiến của các chuyên gia có liên quan và nếu họ kết luận những rủi ro quá cao, người thu thập thông tin không nên tiếp tục việc phỏng vấn/quay phim/chụp ảnh trẻ ngay cả khi đứa trẻ đã đồng ý.